

DAWKINS

HITCHEGNS

DENNETT

TILL DEN
FRIA
TANKENS
FÖRSVAR

HARRIS

fri ranke

Översättning Ylva Mörk

INNEHÅLL

FÖRORD

STEPHEN FRY

7

RELIGIONENS HYBRIS, VETENSKAPENS ÖDMJUKHET OCH ATEISMENS INTELLEKTUELLA OCH MORALISKA MOD

RICHARD DAWKINS

19

ATT VARA EN UPPLYSANDE MEDBORGARE

DANIEL C. DENNETT

43

I GOTT SÄLLSKAP

SAM HARRIS

49

ATEISMENS FYRA RYTTARE:

EN DISKUSSION

RICHARD DAWKINS, DANIEL C. DENNETT,

SAM HARRIS, CHRISTOPHER HITCHENS

53

TACK

157

**ATEISMENS FYRA RYTTARE:
EN DISKUSSION**

RICHARD DAWKINS,
DANIEL C. DENNETT,
SAM HARRIS,
CHRISTOPHER HITCHENS

WASHINGTON D.C. DEN 30 SEPTEMBER 2007

DEL I

RICHARD DAWKINS: En sak som vi alla har råkat ut för är att bli beskyllda för att vara stridslystna, sarkastiska, arroganta eller spydiga. Vad tänker vi om det?

DANIEL C. DENNETT: Ja. Självt tycker jag att det är ganska lustigt, för jag ansträngde mig verkligen till det yttersta för att nå ut till sansade religiösa människor med min bok* och testkörde också manuset på grupper av studenter som var djupt religiösa. Och det visade sig att den första versionen väckte mycket starka känslor. Så jag skrev om och skrev om, men det hjälpte inte alls – jag fick ändå höra att jag var oförskämnd och aggressiv. Till slut insåg jag att det var ett hopplöst företag. Det leder ingen vart. Religionerna har lyckats med konststycket att göra det omöjligt att kritisera dem utan att vara oförskämnd.

DAWKINS: Utan att vara oförskämnd.

* Daniel C. Dennett, *Breaking the Spell: Religion as a Natural Phenomenon* (New York: Viking Adult, 2006).

DENNETT: De blir liksom kränkta så fort de får chansen, och så står man där och måste välja: Ska jag vara oförsämd nu? Eller ska jag ...

DAWKINS: Hålla tyst.

DENNETT: ... uttala den här kritiken? Eller, alltså, ska jag uttala den eller ska jag bara hålla käft och ...?

SAM HARRIS: Så är det när man bryter ett tabu. Jag tror att vi alla märker av att religionen nästan systematiskt undantas allt slags rationell kritik, till och med av andra sekularister och ateister. Det innebär att folk är utlämnade åt sin egen vidskeplighet. Hur farlig och fördärvlig religionen än är så ska man inte granska den.

DENNETT: Det var förstås det som var själva poängen med titeln på min bok – att det finns en förtrollning som vi måste bryta.

CHRISTOPHER HITCHENS: Fast om man nu över huvud taget ska acceptera sådana här beskyllningar i det offentliga samtalet tycker jag att vi utan självömkan ska erkänna att även vi kan känna oss kränkta och förolämpade. Jag är till exempel inte bara oense med en person som Tariq Ramadan,* som välkomnas i de

* Tariq Ramadan (f. 1962): schweizisk islamisk akademiker och författare, professor i modern islamologi vid Oxfords universitet.

finna salongerna och får agera talesperson för Oxfords universitet, när han säger att det enda han kräver vad gäller stening av kvinnor är att man inför ett moratorium för det. Ett sådant uttalande är för mig väldigt mycket mer än irriterande. Det är inte bara en förölämpning utan ett rent hot.

HARRIS: Men du blir inte kränkt av det. Jag kan inte se att du tar det personligt. Du blir förfärad över implikationerna av vissa resonemang, som i Ramadans fall.

HITCHENS: Ja, men han skulle säga, eller sådana som han skulle säga, att om jag tvivlar på att profeten Mohammed var en verklig historisk person, så kränker jag dem på djupet. Okej, och själv känner jag mig kränkt – och det tycker jag att alla med integritet borde göra – av det religiösa påståendet att vi behöver en övernaturlig, himmelsk diktator för att kunna skilja mellan rätt och fel.

HARRIS: Men blir du verkligen kränkt av det? Tycker du inte bara att det är fel?

HITCHENS: Jag menar bara, Sam, att om det ska vara okej att slänga sig med anklagelser och låta media avgöra vem som har förolämpat vem, så tycker jag att det är det minsta vi kan säga, utan att för den skull vara självömkande eller påstå att vi är en förtryckt

minoritet. Vilket jag förresten tror är en annan möjlig fallgrop. Men jag håller också med Daniel om att vi aldrig helt kan undvika de här beskyllningarna, för det vi säger kränker ju på motsvarande sätt den innersta kärnan hos varje seriöst religiös person. Att vi förnekar Jesu gudomlighet, till exempel. Många människor blir fruktansvärt chockerade och kanske även sårade av en sådan sak. Det går helt enkelt inte att komma ifrån.

DAWKINS: Jag är fascinerad av kontrasten mellan hur mycket eller lite som krävs för att någon ska känna sig förolämpad när det gäller religion i jämförelse med nästan allt annat. Estetiska preferenser, till exempel. Musik- eller konstsmak, politiska åsikter. När det gäller sådana saker kan man kanske inte vara hur oförsämd som helst, men man kan gå betydligt längre. Jag skulle faktiskt vilja forska på det och se om det går att mäta. Utsätta folk för påståenden om deras favoritfotbollslag eller favoritmusik eller något och se hur långt man kan gå innan de blir kränkta. Finns det någonting annat, förutom kanske om man säger ”vad ful du är” [*skratt*], som skulle väcka så mycket ...?

HITCHENS: Eller vad ful din man eller fru eller flickvän är. Intressant att du säger det, för jag debatterar regelbundet med en förfärlig man som heter Bill Do-

nohue, från katolska ligan,* och han upprörs faktiskt med rätta av vissa trender inom modern konst som gärna använder blasfemi för att väcka uppmärksamhet.

HARRIS: *Piss Christ*.

HITCHENS: Ja, till exempel Serranos *Piss Christ*,** eller jungfrun med elefantbajset.*** Och jag tycker faktiskt att det är viktigt att vi i likhet med Sofokles och andra förmonoteister tar avstånd från skändning och profanering. Att vi inte vill se kyrkor skändas.

DAWKINS: Nej, absolut inte.

HITCHENS: Eller religiösa bilder förstöras, och så vidare. Vi beundrar åtminstone vissa av religionens estetiska landvinningar.

HARRIS: Jag tror att vår kritik går djupare än så. Det är inte bara det att vi kränker människor, vi säger samtidigt åt dem att de inte har rätt att känna sig kränkta.

* Bill Donohue (f. 1947): amerikansk sociolog, ordförande för Catholic League for Religious and Civil Rights.

** Andres Serrano (f. 1950): amerikansk konstnär och fotograf.

*** *The Holy Virgin Mary* (1996) av den brittiske konstnären Christopher Ofili (f. 1968).